https://www.forskningsdagene.no/nyheter/demente-forstar-ikke-hva-pleierne-sier/

Demente forstår ofte ikke hva pleierne sier

Jo mer dement en pasient er, jo vanskeligere blir det å forstå og gjøre seg forstått. Ettersom sykdommen utvikler seg, blir det stadig viktigere at pasient og pleier har felles språk- og kulturbakgrunn.

AV SIW ELLEN JAKOBSEN | PUBLISERT 28. AUG. 2014 | OPPDATERT 31. AUG. 2022

Når en person blir dement, blir kommunikasjon vanskelig. Den demente mister ordene og får stadig større problemer med å oppfatte hva andre sier. Særlig problematisk blir det å forstå personer som har en annen språkbakgrunn eller dialekt enn det pasienten er vant til.

Morsmålet sitter lengst

– Alzheimers er den mest alminnelige typen demens. Vi ser en klar tendens til at språkproblemer kan være det første tegnet på sykdommen. Vanligvis mister personer med demens det sist lærte språket først, morsmålet forsvinner sist. Men også evnen til å uttrykke seg på morsmålet forverres gradvis fram til språket forsvinner helt.

Det forteller Ingrid Hanssen. Hun er professor ved Lovisenberg diakonale høgskole i Oslo.

Hun har studert den pleien pasienter med demens får med tanke på kommunikasjon og kan slå fast at de ansatte ved mange eldreinstitusjoner ikke er oppmerksomme på at disse pasientene kan få forverret sin allerede vanskelige situasjon, fordi de ikke forstår hva pleierne sier.

Forstår ikke en ”fremmed” uttrykksform og uttale

Da Hanssen startet denne studien intervjuet hun først ikke-skandinaviske pleiere ved et sykehjem i Oslo. Da hun hørte på opptakene hun hadde gjort av intervjuene, hadde hun store problemer med å forstå hva enkelte av dem sa.

– Jeg måtte høre på noen av opptakene gang på gang. Enkelte snakket godt norsk mens andre var vanskelige å forstå når jeg ikke lenger satt overfor dem ansikt til ansikt. Da begynte jeg å tenke på hvordan det er for pasienter med nedsatt mental funksjon. Personer som utvikler demens mister fleksibiliteten når det gjelder å forstå ”fremmed” uttale, grammatikk og/eller aksent. I tillegg mister de gradvis evnen til tolke mimikk.

Karasjok og Pretoria

Hun intervjuet senere pleiere og pårørende til demente i Karasjok og i Pretoria, Sør-Afrika. Sør-Afrika er interessant i denne forbindelse fordi det der fins 11 ulike offisielle språk i tillegg til massevis av ulike dialekter.

– Der fikk jeg virkelig sett hvor stort problemet med kommunikasjon og forståelse kan være. Men veldig få pleiere var oppmerksomme på at dette overhodet var et problem.

Da Hanssen var i Karasjok opplevde hun noe helt annet. Der var samiske pleiere og pårørende til demente svært opptatt av at pleiernes språkkunnskapenes hadde stor betydning for god behandling.

Ledelsen bør tenke på språkforståelse

Hanssen mener at ledelsen ved institusjoner for eldre bør tenke mer på hvor viktig kommunikasjon er for pasienter med demens. De bør i det lengste forsøke å sette sammen gruppen av ansatte med tanke på god språkforståelse mellom pasient og pleier.

– Problemet er selvsagt like stort om pasienten er innvandrer og pleieren er etnisk norsk, som om pasienten er norsk og pleieren innvandrer. Til og med norske dialekter som er fremmed for pasienten, kan skape forståelsesproblemer.

Etter hvert som institusjonene får stadig flere pleiere og også pasienter med andre språk- og kulturbakgrunner inn i avdelingene, er det viktig å se om noen har den samme bakgrunnen som pasienten, mener hun.

Demente blir utrygge

Når du ikke finner det riktige ordet, forsøker du å omskrive. Glemmer du ordet telefon, vil du forsøke å forklare med andre ord at det dreier seg om et apparat som man kan snakke i. For en pleier fra en annen kultur kan det være vanskelig å forstå hva den demente mener når en slik omskrivning er svært kulturspesifikk.

Og når en pasient med demens ikke forstår, blir hun redd og utrygg. Hun kan da klamre seg fast for eksempel, noe som gjør at pleien blir en ”kamp” og blir vanskeligere å gjennomføre. Dette vil påvirke pasientens velvære, mener Hanssen.

– Geriatri er et av de mest kompliserte områdene i helsevesenet. Dessverre har fagområdet lav status. Men her har man stort behov for kompetanse, blant annet om språk og kommunikasjon.

Les flere nyheter

→ Alle nyhetene

5. OKT. 2026

Årets beste forskningsformidler er kåret!

Torsdag 24. september vant Victoria Vinje-Jakobsen årets nasjonale finale i grand prix for

16. SEP. 2026

Hvordan kan noe som er gøy og gratis styrke Norges motstandskraft?

forskere. Vinneren er forsker ved Institutt for klinisk medisin ved universitetet i Oslo, og forsker på kreftbehandling som skader hjertet.

Under Forskningsdagene møter rundt 1000 forskere barn, ungdom og voksne over hele landet. De åpner laboratorier, besøker skoler, står på forskningstorg, deltar i debatter, svarer på spørsmål og forteller om forskningen sin på nye og kreative måter. Slik viser de hvordan uavhengig og etterprøvbar forskning blir til og bidrar til å styrke kritisk tenkning og tillit til forskning.

`Meldinger ved utskriftstidspunkt 7. november 2026, kl. 18.20 CET`

> Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.